

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

26. évfolyam - 5. szám

2018. október hó

A TARTALOMBÓL

Beszámoló a Román András (48. Egri) Műemlékvédelmi Nyári Egyetemről

Emlékkonferencia Agostházi László DLA építész tiszteletére

Kortárs építészettörténet IV.
Történeti belső terek helyreállítása – konferencia beszámoló

AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG

FELHÍVÁSAI a
2019. évi

ICOMOS DÍJRA,

MŰEMLEKVÉDELMI CITROM DÍJRA,

PÉLDAADÓ MŰEMLEKGONDORZÁSÉRT
DÍJRA

CIVIH közgyűlés - Nimes

Múltunk jövője jelen időben
tudósítás a 25 éves NKA műemléki konferenciájáról

Beszámoló

a 2018. június 21-27 között Noszvajon megrendezett Román András (48. Egri) Műemlékvédelmi Nyári Egyetemről

Az immár több éve hagyományos „tiszteletbeli egri” helyszínen, a noszvaji Nomád szállodában megrendezett nyári egyetem témája „Az európai örökség és az örökségturizmus – feladatok és kihívások” volt. A megnyitón – ével óta először – Eger város polgármestere, Dr. Habis László is köszöntötte a megjelenteket, köztük a több hallgató részvételét is támogató Román András Ösztöndíj alapítóját, Román András feleségét, Szekeres Varsa Verát.

A jelen beszámoló további részében pedig következzenek a nyári egyetem programját lezáró elnöki összegzés során elhangzottak:

Összegzés a 48-ik egri/Román András nyári egyetem tapasztalatairól.

Így a végén érdemes újból felidézni, hogy mi is volt az idei műemlékvédelmi nyári egyetem témája: „Az európai örökség és az örökségturizmus – feladatok és kihívások” cím illeszkedett a Kulturális Örökség Európai Éve – 2018 nagy tematikus keretébe, amely a további irányokat, nevezetesen a közös örökséggel kapcsolatosakat is kijelölte.

Statisztikai jellegű adatokkal kezdve: ezen a nyári egyetemen a 6 nap alatt 6 tematikus blokkban összesen 18 előadást hallhattunk, 19+1 előadótól – a +1 Szilágyi Mari fizikailag meg nem jelent társára utal¹. Ezeket az előadásokat nagyszerűen egészítették ki a tanulmányi és környezettanulmányi látogatások, nevezetesen a félnapos egri, az egész napos észak-kelet magyarországi és az estébe hajló fél-délutános noszvaji helyszínek felkeresése. Az eddigiekben még nem esett szó a rövid, ámde annál velősebb bevezető megszólalásokról, és a mai napi fakultatív helyszíni szállodatúráról... és persze a kiváló hallgatói megnyilatkozásokat, azaz a 10 kitűnő kis-előadást sem szeretném említés nélkül hagyni.

Az előző statisztikai adatokat most nem folytatnám a közösen elköltött étkezések felsorolásával, számbavételével. Nem mintha azok nem lettek volna a programunk szó szerint vett szerves részei, de most mégis inkább a szakmai tartalomra összpontosítanék.

A három fő tétel, az al-témákról sem megfélekedve: a műemléki/örökségi dolgok, a turizmus-vendéglátás dolgai és persze az ember, azaz a közösség, közösségek: „minden szinten szinte minden”.

Tisztában vagyok azzal, hogy nagyon méltatlan dolog, és ezért elnézést is kérek, mégsem szólok külön-külön minden egyes előadásról, és az azokat követő – remélem, egyetértünk ebben – tartalmas megbeszélésekről. Ez utóbbit egyébként e nyári egyetem sajátos, fontos erényének tartom; ettől nem konferencia, hanem egyetem, legalábbis egyetemesebb, mint az úgynevezett frontális információátadás egyéb formái.

A bevezető blokk 3 előadásában a felépítést kiöltő Kovács Erzsire támaszkodva az „elméleti előadások” címkét kapta. Európai, identitás-elméleti és építészeti vonatkozások megközelítésében hallhattunk továbbgondolandó és/vagy inspiráló gondolatokat. A definíciós és értelmezési közelítéseket még kinek-kinek magának kell feldolgoznia, eldöntenie, hogy miket hogyan tud elfogadni...

A következő blokk, az „interkulturális tapasztalatcsere” előadásai több országot, illetve Európa egészét érintő programok tükrében láttatta a közös örökséget, illetve az örökségi értékek hozzáférhetőségét szolgáló lehetőségekből néhányat. Emlékeztetésül: az ECoC, az ECCdR és a Danube Transnational Programme voltak a példák.²

Az ezek után következő **egri városnézés is inkább egyfajta kihelyezett tematikus blokk lett** – 5 előadással – de azért érdekes helyszínekre is bejutottunk. Igaz, kipróbálni azért nem próbáltuk ki az ilidzse típusú törökfürdőt, és fertálmesterekké sem válhattunk ennyi idő alatt.

¹ A résztvevők létszáma – a kisebb jövés-menést is tekintetbe véve – összesen 47 fő volt

² A napi program megkezdése előtt, reggeli bevezetőként vendéglátónk, Balogh Bari tartott rövid ismertetést arról, hogy hogyan bontakozik ki és működik Noszvajon az „örökség-közösség” – amely a maga nemében valóban példa értékű összefogásról és együttműködésről tanúskodik.

A másnapi első, azaz összesítésben **a harmadik blokkban: a turizmus, pontosabban az örökségturizmus került előtérbe.** Nem meglepő, inkább az előzetes sejtéseket megerősítő konzekvencia levonásával: sokféle turizmus és sokféle örökségi jószág, helyszín van. És egyáltalán nem mindegy, hogy ezek milyen konstellációban találkoznak egymással. Azt is megtanulhattuk, hogy van olyan, illetve lehet olyan, hogy „örökséggazdálkodás”. A fő tanulság persze az, hogy „jól kell csinálni” – és akkor a többi már szinte semmiség.

Az időrendben ezután következett **„Hallgatók Fóruma”** gyönyörűen hozta a sokféleséget – 2 kutatási jellegű, 2 restaurálási tematikájú, 1 örökség-kezelési témájú bemutatás és 5 esettanulmány hangzott el. Szerettük!

Az **egész napos – vasárnapi – tanulmányi kirándulás** során megtett kilométerek száma sajnálatos módon kimaradt a bevezető statisztikából, és itt sem tudom pótolni, viszont itt annyit hozzá tudok tenni, hogy a tervezett programnak megfelelő 6 helyszínt becsülettel és élvezettel végiglátogattuk. Műemlékek, ipari műemlékek, természeti képződmény is belefért ebben: mindegyikük egy-egy helyszíni esettanulmány.

A részletesebb adatokhoz ajánlott szakirodalom a nyári egyetem programja, ahonnan kiindulva aztán mindenek utána lehet még kutatni, egyénileg. A kirándulás egy bizonyos, helyszínen³ egyben időtazás is volt, amint azt láthattátok is *feleim szümtükkal és hallhattuaátok fültükkal.* És még **Káldi Gyula** barátunk Möller István díját is megünnepelhettük, *ültünkben.*

³ Boldvai református templom

A hétfői újrakezdés hozta el **a negyedik szakmai blokkot, amelyben a vallási jellegű, kapcsolódású örökségi elemek és a turizmus viszonyáról esett szó**, amely viszony ugyancsak bonyolult is lehet. Jobb és kevésbé jó példák alapján, részben a konkrét tématerületen is túlmutató, hasznosítható megállapítások, ismertetett esettanulmányi tapasztalatok szerint.

És ha már **esettanulmányok: az 5-ik blokk éppen ezekkel foglalkozott**. Két előadás és harmadik, a noszvaji példa személyes, helyszíni átélése révén. Ez utóbbiért külön köszönet Varga Ritának – akit ezért kivételesen név szerint is említek ebben az összefoglalásban. Ez volt talán a Faró-egyezmény örökség-közössége élőben, vagy valami ilyesmi.

Esetleg szafari kaland, ezúttal a noszvaji zsiráfok nélkül, viszont honfoglalással súlyosbított kemencés vacsorával. Istennek hála, hogy nem hiába reménykedtünk-fohászkodtunk, mert végül a szlovákiai hallgatók csoportja is hazaért az este, de legalábbis reggelre biztosan, mert akkor már itt voltak...

...**a 6-ik, egyben témazáró** kezdetére. Ez a blokk is fel volt ám építve: egy műemlék – két ország együttműködésében, majd egy városi léptékű program európai együttműködésben és végül egy történelmi táj / kultúrtáj méretű helyszín világörökségi keretekben.

A zárás, az most van, közben még egy szép képzavarral élve volt hab a tortán, nevezetesen a Balog Bari úrhölgy által vezetett úgynevezett **fakultatív séta**, amelynek **során betekintést nyertünk a noszvaji extrém-szálláshelyek mibenlétét illetően** – vagy valami ilyesmi, szóval érdekes és tanulságos séta volt ez...is.

Felelőtlenségem⁴ teljes tudatában megállapítom, hogy nemcsak a zsúrik dolga nehéz, ami ugyebár köztudott, de a nyári egyetem elnökéé is, főleg akkor, ha össze kell szegeznie, pontosabban összegeznie kell ennek a hihetetlenül gazdag programnak a tapasztalatait, tanulságait. Ilyen esetben az látszik a legjobb megoldásnak, ha az a bizonyos elnök erre kísérletet sem tesz.

De ha mégis muszáj, akkor persze szívesen mond valami ilyesmiket:

- Jól kitalált, jól összerakott program volt – köszönet érte Kovács Erzsinek! Hogy ez mennyire nem magától értetődő, arról csak annyit, hogy bennünket az ICOMOS-ban gyakorta elfogott a rémület, és már csak a csodában bízunk, hogy mire az egyetem elkezdődik, addigra tényleg összeáll a dolog. Idén is így lett, dübörögve hullottak le azok a nagy kövek, amikor a jelentős számú N.N. helyett végre valódi előadók neve került a programba – just in time. Köszönjük!
- A Béres-Pakulár Ibolya által végzett munka viszont, amely már az NKA támogatási pályázat megírásával és gondozásával kezdődött, egyebek között a program folyamatos változásai miatt, de egyébként is elérte a hősi fokot. Nélküle tényleg hiába lett volna kitalálva a legsziporkázóbb program, nem tudott volna – nemhogy ilyen pompásan, de sehogy sem megvalósulni. Hálás köszönetünk!
- Nyilván nem maradhat említés és köszönet nélkül a TIT Bugát Pál Egyesület – Bodó Péter és Csapata sem, örök Partnereink ők, olyasformán, mint a katalizátor a kémiai folyamatokban. Nélkülözhetetlen a folyamat jó lefolyásában, de a végére azért változatlanul megmarad – nem úgy, mint a reagensek, de ezt a képzavaros dolgot talán itt abba is hagynám. A technikai

⁴ Helyesen: felelősségem...

háttér minden részletében, beleértve a nagyon is humán összetevőket is, rajtuk keresztül valósult meg. Köszönet mindezért!

- Köszönet illeti fáradhatatlan tolmácsainkat, Rózsát és Csabát és technikai háttérrel adó Kollégát is!

A tapasztalatok összegzéséhez tartozik annak az egyébként nem teljesen új tapasztalatnak a megerősítése is, hogy jó dolog nomádnak lenni – legalábbis itt, Noszvajon! Köszönet Balogh Barbarának (ismertebb nevén: Barinak) és egész Csapatának! Itt bizony mi teljes mértékben itthon vagyunk. Hogyan is van az a 3 összetevő? Műemlék, illetve örökség: ez a helyszín nekünk már az. Turizmus: igen, ez itt igazi vendéglátás. Közösség: ezt pedig a tapasztaltak után talán már nem is kell kifejtenem. Ami pedig a sokszínűséget illeti: az mi magunk vagyunk, mindenhonnak, határainkon innen és túlról. Jó volt, visszük magunkkal azokat a bizonyos tapasztalatokat.”

Eddig tartott az összefoglalás – a 2018-as Nyári Egyetem teljes programja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapján elérhető:

http://www.icomos.hu/datas/egri-egyetem/2018/vegleges_prq.pdf

Viszontlátásra jövő nyáron, a Noszvajon megrendezendő Román András (49. Egri) Műemlékvédelmi Nyári Egyetemen!⁵

⁵ A 2019-ben sorra kerülő 49-ik Nyári Egyetem tematikája előzetes megfogalmazásban: A műemlékek immanens értéke

Emlékkonferencia

Ágostházi László DLA építész tiszteletére

(Budapest, 1931. február 15. - 2014. október 31.)

Az ICOMOS tiszteletbeli tagjára, sok cikluson át volt alelnökére, a Tanár Úrra emlékeztünk 2018. szeptember 7-én, a FUGÁ-ban megtartott konferencián.

A közismerten megragadó személyiséget, a településtervezés és a műemlékvédelem szinte minden szakterületével magas színvonalon foglalkozó építész és munkásságát idéztük a délelőtti programban.

Winkler Barnabás házigazdaként köszöntötte a jelenlévőket, majd az ICOMOS, a MUT és a BME képviselőiben Nagy Gergely, Körmeny Imre és Mezős Tamás köszöntötte a konferencia résztvevőit. A műemlékvédelmi és az urbanisztikai szakmai civil szervezetben, és a Budapesti

Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán a műemlékvédelmi szakképzésben egyaránt meghatározó volt a szerepe.

A konferenciának az volt a célja, hogy Ágostházi László munkásságának jelentősége teljes mélységében vonuljon be és váljon részévé szakmai emlékezetünknek. Sokszínű szakmai pályafutásának megfelelően kértük fel az előadókat, de nem emlékezésre, hanem emlékezetünk erősítésére.

Lőrincze Zsuzsának megadatott a VÁTI-ban, hogy együtt dolgozzon Ágostházi Lászlóval. Munkáit összegyűjtve ismertette építész tervezői pályáját.

Szabó László a Tanár Urat mutatta be, aki sajátos humorral vezette rá az Ybl-s hallgatók generációit a műemlékvédelem tudományára.

Mezős Tamás a szakmérnök képzésben vállalt közismert szerepét is ismertette az óbudai római romemlékek építésztervezőjét mutatta be.

Nagy megtiszteltetésnek vettük, hogy Ágostházi László felesége, Eördögh Éva is szerepet vállalt a programban. Az évtizedekig megjelenő építészetről szóló adattárról beszélt, miközben - a szerkesztésében megjelent - az erről szóló könyvet is bemutatta.

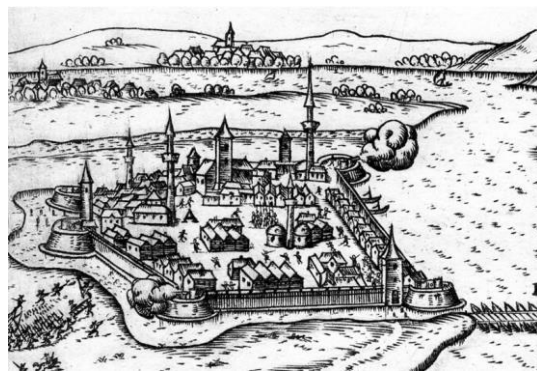
Körmeny Imre, a MUT elnöke a városléptékben gondolkodó építész mutatott be. Jellemző adalék, hogy nem sikerült kinyomozni, hogy mióta volt aktív tagja a szervezetnek, de mindenki tudta, hogy ősidők óta volt meghatározó egyéniség a településtervezés területén is. Az ICOMOS tagságát is hasonló természetesség jellemezte.

Fejérdy Tamás mintha a szervezet teljes történetéről beszélt volna, pedig Ágostházi László szerepvállalásáról tartott előadást. Minden jelentősebb programnak aktív részese volt. Érdekes lesz egy következő Híradóban a teljes előadást is közzétenni, mert ebből a Magyar Nemzeti Bizottság történetének szakmai munkája is megismerhető.

Zádor Judit az egyik legkedvesebb munkájának körülményeit ismertette. A ma látható pesti városfal maradványainak bemutatása jellemzően Ágostházi László érdeme. A több évtizedig tartó következetes aprólékos munka eredménye az, ami született. A feladatot örökölte, kiteljesítette, épületről-épületre küzdve azért, hogy összefüggésében is láthatóvá válják Pest történetének települési összefüggéseket is bemutató fontos maradványa.

E. Vico: Buda és Pest látképe az 1542-es ostrom idején. 1542

H. Sibmacher: Buda és Pest látképe északról, 1602. Pest, részlet

A délutáni program szerint e helyszíneket kerestük fel. Zádor Judit régész vezetésével láthattuk a nagyszerű építészeti elképzelés megvalósulását, és szomorkodhattunk azon, hogy helyenként milyen elhanyagolt állapotban van e páratlan érték.

Ágostházi László munkásságának a megbecsülését is jelentené, ha máig korszerű elképzelése szerint tehetnénk gondozott közkinccsé fővárosunk fontos építészettörténeti emlékét.

Ágostházi Lászlóra mint a magyar műemlékvédelem kiemelkedő alakjára emlékeztünk. Munkássága történelemmé vált. Ha valóban igaz, hogy az élet tanító mestere a történelem, akkor Ágostházi tanár úr, aki immár ennek is részévé vált, a jövő generáció számára is Tanár Úr marad, addig biztosan, amíg él a műemlékvédelem emlékezete. Ezt szolgálta a konferencia, ennek megőrzését kapta feladatul a nagyszámú közönség.

Nagy Gergely

Kortárs építészettörténet IV. Történeti belső terek helyreállítása

Konferencia beszámoló

2018. szeptember 14-én, pénteken került sor a Széchenyi István Egyetem Építészettörténeti és Városépítési Tanszéke, a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Győri Járási Hivatala, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság és a Győr-Moson-Sopron Megyei Építész Kamara szervezésében a Kortárs építészettörténet IV. - Történeti belső terek helyreállítása című Konferenciára. A rendezvény az Európai Kulturális Örökség Éve és a Kulturális Örökség Napjai rendezvénysorozatokhoz is kapcsolódott, a helyszín a győri egykori Zsinagóga épülete volt.

A konferencia résztvevőit a négy rendező szervezet képviselői köszöntötték. *Dr. Horváth Balázs* az Építésmérnöki-, Építőmérnöki- és Közlekedésmérnöki Kar dékánja házigazdaként arra hívta fel a figyelmet, hogy az egyetem Művészeti Karának otthont adó egykori Zsinagóga épülete igényesen felújított történeti enteriőrként ideális környezetet biztosít az eseménynek. *Széles Sándor* a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal kormány megbízottja a kulturális örökség védelméről szóló törvény preambuluma sorait idézte: A kulturális örökségünk hazánk múltjának és jelenének pótolhatatlan, egyedi és meg nem újítható forrása, a nemzeti és az egyetemes kultúra elválaszthatatlan összetevője, ezért védelme közérdek, megvalósítása közreműködési jogosultságot és együttműködési kötelezettséget jelent az állami és önkormányzati szervek, a nemzetiségi szervezetek, az egyházi jogi személyek, a civil és gazdálkodó szervezetek, valamint az állampolgárok számára. A hatóság feladata, hogy a gazdasági szereplők érdekei és az örökségvédelmi szempontok között az egyensúlyt megteremtse, amihez határozott, bátor, következetes munkavégzésre van szükség. *Nagy Gergely* az ICOMOS elnöke az elmúlt esztendő szakmai konferenciáinak rendszerébe illesztve üdvözölte a konferencia tematikáját, *Tutervai Mátyas,* a GyMSM Építész Kamara elnöke pedig a tervezők szerepére, felelősségére hívta fel a figyelmet.

A szakmai programra való ráhangolódást *Molnár Levente,* a Művészeti Kar gitár-szakos hallgatója segítette egy Henry Purcell darab előadásával.

Az előadások három blokkba szerveződtek. *A történeti belső tér mint műemléki érték* című első blokk levezető elnöki feladatait *Nagy Gergely* látta el.

Az első előadást *Bugár-Mészáros Károly* építész tartotta *Barokk kori konyhák* címmel. Az előadó sok évtizedes, a világi történeti enteriőrök kutatásával és helyreállításával szerzett tapasztalatai alapján mutatta be a XVII-XVIII. századi kastélykonyhák jellegzetességeit. Szemléletéből adódóan egyértelműen a megmaradt részletek feltárása és a konyhák bemutatásának szükségessége mellett tette le a voksot. A téma szerves folytatásaként *Fekete J. Csaba PhD* építész *Enteriőrök és térkapcsolatok a XIX. századi építészetben* címmel tartott előadást. A tér, mint építészetelméleti fogalom kialakulásának bemutatása után a XIX. századi kastélyok térkapcsolatait és az enteriőrök belsőépítészeti megfogalmazását elemezte. *Enteriőr-e egy romépület? Carnuntum vs Aquincum* című előadásában *Klaniczay Péter* építész, műemlék-felügyelő a romlékek értelmezhetőségének nehézségeit és a romokra építhető építészeti terek hitelességének kérdéseit boncolgatta. Hazai és külföldi példákon keresztül mutatta be a védőtetőket, védőépületek téralkotó szerepét, az ezekkel kapcsolatos építészeti megfogalmazás változásait.

A kávészünetet és újabb gitárdarab bemutatását követő második előadásblokk címe *Történeti enteriőrök helyreállítása* volt, a levezető elnöki feladatokat ismét *Nagy Gergely* vállalta magára.

Varga Piroska, DLA aspiráns építész *Belső terek helyreállítása: rekonstrukció vagy új alkotás?* című előadásában tervezői, belsőépítészeti szempontból közelítette meg a kérdést. Négy esettanulmányon keresztül négy különböző tervezői hozzáállást vázolt fel. *Hagyományos vagy modern? Anyaghasználat a történeti belső terekben* című előadásában *Géczy Nóra PhD* okl. építész tervező művész a műemlékvédelem legfontosabb etikai kérdésére, a hitelességre hívta fel a figyelmet.

A büféebéd után került sor a harmadik, *Új tér történeti épületben* című előadásblokkra, melynek levezető elnöke *Herédi Erika PhD*, a Győri Járási Hivatal Hatósági Főosztályának főosztályvezetője volt. Bevezetőjében párhuzamot vont a jogász és az építész harmóniát kereső tevékenysége között, majd felhívta a figyelmet arra a közös felelősségre, amely az alkotások utókor számára történő megőrzése terén terheli a műemlékvédelemben résztvevő szakembereket és az egész társadalmat.

Burkolatok, berendezések, színek szerepe a történeti terekben címmel *Fejérdy Tamás DLA* építész a történeti épületek térkapcsolatait, a terek belső architektúráját, a töredékesség kérdéseit, a megvilágítás és a berendezések fontosságát mutatta be példákon keresztül. *Inspiráló béklyó – Új terek történeti épületekben* című előadásában *Gunther Zsolt DLA* építész a helyreállításban részt vevő építész tervező szerepének fontosságát hangsúlyozta és saját megvalósult alkotásain keresztül mutatott példákat műemlék épületekben színvonalas belső terek kialakítására. *Gömöry Judit* művészettörténész, *Bach Péter DLA*, és *Terbe Rita* építészek *Integrált rétegek: Műemlékvédelem-Építészet-Belsőépítészet – a Károlyi-Csekonics palota rekonstrukciója* címmel az épület történetét és jelenleg kivitelezés alatt álló helyreállítását ismertette. Az előadásban szemléletes módon kerültek bemutatásra az enteriőrök hiteles helyreállításának az információhiányból következő nehézségei.

A konferenciát követően, vagy a másnapi kiegészítő program keretében az érdeklődők *Kottmayer Tibor*, a Széchenyi Egyetem oktatójának vezetésével megtekinthették a rendezvénynek otthont adó épületet.

Az Európa Kulturális Fővárosa címre pályázó város egyetlen Kulturális Örökség Napjaihoz kapcsolódó rendezvényén méltó módon ünnepelt az építész- és a műemlékvédő szakma. Külön öröm, hogy a mintegy hatvan résztvevő között a szakmagyakorlók mellett számos egyetemi hallgató, illetve a Hild József Építőipari Szakgimnázium műemlék-fenntartó technikusai képzésének diákjai is jelen voltak. Az esemény jelentőségét növeli, hogy hosszú évek után a műemlék-felügyelőség, mint a szakterülettel hivatásszerűen foglalkozó szervezet társszervezőként vett részt egy kifejezetten szakmai esemény megrendezésében.

A konferencia megrendezéséért és lebonyolításáért köszönet illeti a Kormányhivatalt, az Építész Kamarát és az ICOMOS-t társszervezőként való részvételéért; a konferenciát köszöntő szervezeti vezetőket; a szekcióelnököket; a SZE Művészeti Karát a helyszínért és a koncertért; a szervezésben és a lebonyolításban nyújtott segítségért a segítőket; az Építész Kamarát a rendezvény büfével való megtámogatásáért; Kottmayer Tibort a konferenciához kapcsolódó épületvezetésért és mindennek előtt az előadókat a rendkívül színvonalas előadásokért.

Reményeink szerint az előadások írott változatai a közeljövőben konferenciakiadvány formájában is megjelennek.

Veöreös András

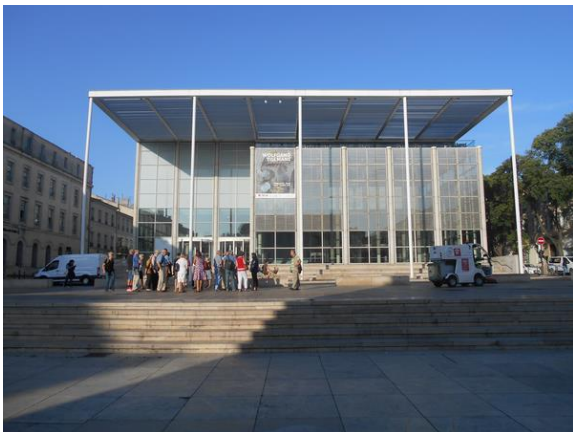

CIVVIH Közgyűlés és tudományos konferencia Nîmes, 2018. szeptember 19-22.

Ebben az esztendőben a francia szervezet vállalta magára a 2018-as közgyűlés megrendezését. Nyilván nem utolsó szempont volt az sem, hogy Nîmes világörökségi címre szeretne pályázni. Ennek megfelelően nagyon ügyesen és nagy körültekintéssel szervezték a programot, lehetővé téve azt, hogy valóban megismertessék Nîmes építészeti értékeivel a mind az öt földrészről, összesen 27 ország képviselőjében megjelent nagyszámú résztvevőt. Természetesen legtöbben Franciaországból érkeztek, de meglepően sokan vettek részt a konferencián Törökországból. A kínaiak, ausztrálok részvétele nem volt meglepetés, de Argentína, vagy Paraguay jelenléte már a dél-amerikai régió megerősödését is mutatja. A francia CIVVIH Antoine Bruguerolle elnök úr szervezésével igazi otthont szervezett a közgyűlés számára.

A tudományos konferencia a Norman Foster iroda által tervezett Carré d'Art-ban, a könyvtártól a kiállítási galériáig mindent magában foglaló kulturális intézményben volt, ahol természetesen előadóterem is épült a -2 szinten. Az épület a jól ismert Maison Carré mellett épült az út túloldalára.

A konferencia tudományos első szakasza három téma köré csoportosítva tárgyalta az Örökség és a fenntartható település kérdéskört. Integrált fejlődés, településfejlesztési programok és tervek (case studies) és az újítások, új módszerek és gyakorlatok. A konferencia legnagyobb élménye volt, hogy nem a levezető elnök feladata volt az összegzés és a tanulságok levonása, hanem témakörönként két-két egyetemi hallgatót kértek fel az összegzésre. Az Aix-Marseille Egyetem Építészeti Karának master hallgatói voltak a meghívottak. A módszert nekünk sem kell szégyellni átvenni egy alkalmas esetben.

Nagyon értelmes összefoglalókat hallhattunk, teljesen természetes kérdéseket vetettek fel a fiatalok. Nem értették, hogy ha a civilek is és a szakma egyaránt tiltakozik egy fejlesztés ellen egy településen, akkor azt a programot miért vállalja fel az önkormányzat? Szintén nem értik, hogy miért a turisztika a meghatározó, miért nem a helyi lakosok érdekeit képviselik a fejlesztések? Ezeket a kérdéseket a látott előadások alapján tették fel, ahol a fejlesztési elképzelések egyre erőteljesebben jelentek meg a lakosság szemszögéből. Nem volt meglepetés, hogy a fiatalok bátrabban ajánlják az új anyagokat, nyitottabbak az új technológiákra. Ez a magyar hőszigetelési programok helyett ajánlott komplex épületenergetikai vizsgálat lehetőségeinek a bemutatása kapcsán vetődött fel, a BME városi léptékű épületenergetikai megújulással kapcsolatos tanulmányának néhány műemlékekre vonatkozó következtetésének bemutatása után. Érdekes, hogy a legjobban a bauxitbeton hasonlatán gondolkodtak el, hogy az új anyagok milyen következményekkel járhatnak megfelelő övatosság nélkül. (persze még akkor is). Egyetértettek az energetikai programok komplex vizsgálatának szükségességében. A város, a település szintű vizsgálatoktól lehet eljutni a kisebb léptékű

programokhoz, viszont csak ebben a rendben valósul meg a település és az egyén érdeke szerinti legkedvezőbb megoldás.

Hallhattuk, hogy minden helyi ellenszenvét kiváltva az idegenforgalom nyomásának engedve fel kívánják építeni a halikarnasszoszi Mausoleion-t. (Nur Akin). Nyilván itt is kiderült, hogy mindenki másképpen gondolkodik a rekonstrukcióról, de ezügyben teljes volt az egyetértés. A rekonstrukció kérdése egészen másképp jelent meg Alvaro Gomez-Ferrer Bayo előadásában, aki saját megépült példáin keresztül mutatta be a kortárs építészet jelentőségét régi épületek helyreállításakor és a kiegészítés lehetőségét a városi kapcsolatok, a védett épület értékeinek hangsúlyozása érdekében.

A másik vissza-visszatérő témakör a magasházak esete. A Nyenskans Fortress és az Okhta Cape szentpétervári értékei az orosz, svéd, finn hagyományok révén kialakult páratlan együttes, ahol az egyetemes érték került veszélybe magasház miatt. Megtudhattuk, hogy a Gazprom a legnagyobb tiltakozás ellenére folytatja építkezését - sőt, Prágát is fenyegeti a toronyház építési láz egy értelmetlen politikai elkötelezettség miatt! Magyarország eddig kívülállóként tekinthetett erre a témakörre. Szomorúan állapíthatjuk meg, hogy a CIVVIH határozott kiállása ellenére ma már mi sem vagyunk kivételek, viszont egyre nagyobb negatív érdeklődés övezi a budapesti „tornyokat.” A történelmi

településeken az úgynevezett nemzetközi sztárepítészek a legritkább esetben tudtak, vagy akartak nem bántót alkotni. A vilniusiaknak Libeskind, Arles-nak Frank O’Gehry, Budapestnek Foster irodája nagyon-nagyon komolyan veszélyezteti a világörökségi értékét az értelmetlenül hivalkodó épületeivel.

A CIVVIH megtartotta közgyűlését is. Tisztújításra is sor kellett kerülnön, az eddigi elnök kitöltvén minden lehetséges lehetőségét, le kellett hogy köszönjön. Sofia Kolonias 9 éves elnöki időszaka alatt CIVVIH albizottságok születtek minden földrészen, Ázsia, Ausztrália, Óceánia, Közép-Európa, Közép-, és Dél-Amerika és a több évtizede eredményesen működő Mediterrán világ országaiban. Összegzésében még mindig kiemelt helyen emlékezett meg a Budapest-Visegrád rendezvényéről, amit a CIVVIH megalakulásának 30. évfordulója alkalmából rendeztünk.

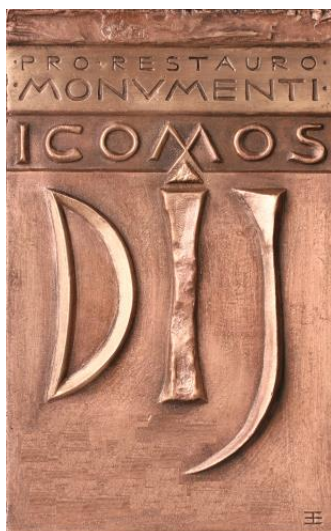
Elnöki posztra ketten pályáztak. Mindketten elismert CIVVIH szakemberek, de mindkettőjük kitöltötte lehetséges idejét korábbi tisztségében. Teresa Colletta és Claus-Peter Echter személyében két ismert jelölt szerepelt. A korábbi főtitkárt, Claus-Peter Echtert választották meg a szavazók, akik nem csak a jelen lévők lehettek, hanem a korábban meghirdetett határidőre postán is el lehetett küldeni a szavazatokat. A magyarok iránti változatlan megbecsülést jelenti, hogy a vezetőségbe a második legtöbb szavazattal ismét bekerülhettem. A részletes eredmény a CIVVIH honlapján megismerhető (<http://civvih.icomos.org/>). Két új tiszteletbeli tagot választottunk: Sofia Kolonias elnök és Teresa Colletta alelnök is egyhangú szavazattal érdemelte ki e megtisztelő elismerést. Az új vezetés első ülését is megtartotta, ahol a kapcsolattartás, és a kétnyelvű CIVVIH Híradó változatlan megszervezése volt az elsődleges feladat.

A jövőbeni feladatokkal kapcsolatban a klímaváltozás településeket érintő következményeit kezeli kiemelten a CIVVIH.

A jövő programokat is megismerhettük. A márciusra, áprilisra tervezett éves közgyűlés megszervezését Tunézia vállalta. Tavaszi rendezvény lévén, jelenlétünkre nem sok esély mutatkozik. Fontosabb, hogy az esedékes közép-európai regionális ülésen legyünk jelen Malborkban. A főtéma a rekonstrukció, aminek értelmezése Lengyelországban különös jelentőségű, vagy értelmű lehet. Minél nagyobb magyar részvétel lenne szerencsés, mert 2021-ben az illendőség szabályai szerint Magyarországnak lenne tisztsége a közép-európai régiót fogadni. Reméljük meglátjuk.

Nagy Gergely

AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG EGYESÜLET FELHÍVÁSA

A 2019. ÉVI ICOMOS-DÍJ ADOMÁNYOZÁSÁRA

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága – mint a műemlékvédelem legnagyobb nemzetközi civil szervezetének magyar tagja – a nemzetközi célkitűzésekkel összhangban folyamatosan azon fáradozik, hogy a társadalom minden tagjának és szervezetének figyelmét felhívja az építészeti és kulturális örökség valamennyi elemének folyamatos és szakszerű gondozására megőrzésük és továbbörökítésük érdekében. Ezért az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága minden évben ICOMOS-díjjal tünteti ki az általa

legjobbnek ítélt műemlék helyreállításokat, melyek lehetnek:

- épület(ek) megújítása,
- épület(ek) új rendeltetés céljára történő átépítése, bővítése, a műemléki értékek megőrzésével és felszínre hozásával,
- természeti értékek, parkok, kertek mintaszerű helyreállítása,
- történeti környezetbe harmonikusan illeszkedő, annak történeti és természeti értékeit tiszteletben tartó új épület(ek).

Az ICOMOS-díj odaítélésére bárki tehet javaslatot az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető adatlap kitöltésével

http://www.icomos.hu/datas/icomos-dij/kiiras/ICOMOS_Dij_palyazati_adatlap_2019.pdf

és az alábbi adatok hiánytalan megadásával:

- a műemlék, ill. az épület megnevezése és pontos helyszíne
- a helyreállítás, ill. az építés időpontja (3 évnél régebben megvalósult munka nem terjeszthető fel)
- a helyreállítás tervezője és megvalósítója
- a helyreállítás összefoglaló értékelése (max. 1 gépelt A/4 oldal) és a beavatkozást bemutató, a megítélést lehetővé tévő dokumentációt (fotók, ill. tervek)
- a javaslatot előterjesztő neve, címe, elérhetősége és e-mail címe

A javaslatot e-mailen kérjük elküldeni a secretariat@icomos.hu címre - a javaslat benyújtásának határideje: 2019. január 10.

(kiegészítő anyagokat postai úton küldve is elfogadunk: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, 1113 Budapest, Daróczi út 3.)

A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság a MÉSZ, a MUT, a Porta Speciosa Egyesület delegáltjaival kiegészített, e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A Bíráló Bizottság, a titkosság feltételeinek teljes biztosítása mellett, a jelölt helyszíneket, helyeket lehetőség szerint megismeri, majd tárgyalás során értékeli, végül javaslatát úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Vezetőségének, hogy az döntését a Műemléki Világnap alkalmából (2019. április 18) nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa. A díjazott helyszínek nyilvánosság előtt való megjelenéséhez szükséges tulajdonosi hozzájárulás beszerzése az értékelést követően a javaslattevő kötelessége. Ennek elmaradása esetén az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság fenntartja jogát, hogy a Díjat nem adja át, vagy másnak ítéli.

Az ICOMOS Díj kiírása az alábbi linken nyitható meg:
<http://www.icomos.hu/index.php/hu/elismeresek/icomos-dij/kiiras>

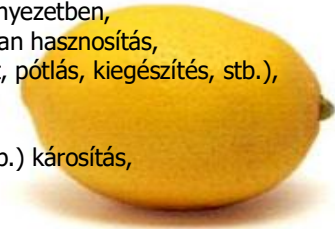

AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG EGYESÜLET FELHÍVÁSA AZ ICOMOS MŰEMLEKVÉDELMI CITROM-DÍJ 2019 ADOMÁNYOZÁSÁRA

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága – mint a műemlékvédelem legnagyobb nemzetközi civil szervezetének magyar tagja – a nemzetközi célkitűzésekkel összhangban folyamatosan azon fáradozik, hogy a társadalom minden tagjának és szervezetének figyelmét felhívja az építészeti és kulturális örökség valamennyi elemének folyamatos és szakszerű gondozására megőrzésük és továbbörökítésük érdekében.

E törekvésekkel összhangban az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága minden évben Műemlékvédelmi Citrom-díjjal illeti az általa legkevésbé sikeresnek, leginkább elhibázottnak ítélt műemlék helyreállításokat (csak magyarországi jelöléseket fogad el a kiíró ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság!), melyek lehetnek:

- legsikertelenebb új beépítés, illetve átalakítás valamely történeti környezetben,
- legtökéletesebben félresikerült műemléki helyreállítás, illetve méltatlan hasznosítás,
- legalaposabban kidolgozott, példaértékű épülethiba (épületszerkezet, pótlás, kiegészítés, stb.),
- legmegragadóbban félresikerült épületszínezés,
- leginkább műemlék-szerű rekonstrukció, műemlék-pótlás,
- legmaradandóbbra sikerült élő-műemlék (növényzet, kert, táj, tó, stb.) károsítás,
- leghosszabb ideje húzódó műemlék helyreállítás,
- legmeggyőzőbb ál-műemlék építés,
- legeredményesebb műemlék-elhanyagolás, a karbantartás elmulasztása.

A fenti szempontok közül akár egy is elegendő a Citrom-díj odaítéléséhez, a többszörös érintettség előny a CITROM odaítélésében!

A Citrom-díjat maga az „opusz” kapja. Az veheti át, aki az elkövetők közül először tiltakozik az odaítélésért (ez azonban nem publikus... csak a jelentkezés megtörténte után!)

Citrom-díjra az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagjai tehetnek javaslatot (akár többre is) az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető adatlap kitöltésével

http://www.icomos.hu/datas/citrom-dij/kiiras/Citrom_Dij_palyazati_adatlap_2019.pdf

és az alábbi adatok hiánytalan megadásával. A javaslatnak tartalmaznia kell:

- a műemlék, ill. az épület megnevezését és pontos helyszínét,
- a helyreállítás, ill. az építés időpontját (3 évnél régebbi nem terjeszthető fel),
- az "alkotás" összefoglaló értékelését (max. 1 gépelt A/4 oldal) és a beavatkozást bemutató, a megítélését lehetővé tévő dokumentációt (fotók, ill. tervek),
- a javaslat előterjesztőjének nevét, címét, elérhetőségeit, e-mail címét.

A javaslatot e-mailen kérjük elküldeni a secretariat@icomos.hu címre - a javaslat benyújtásának határideje: 2019. január 10.

A javaslat beérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság a MÉSZ, a MUT, a Porta Speciosa Egyesület delegáltjaival kiegészített, e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A Bíráló Bizottság, a titkosság feltételeinek teljes biztosítása mellett, a jelölt helyszíneket, helyeket lehetőség szerint megismeri, majd tárgyalás során értékeli, végül javaslatát úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Vezetőségének, hogy az döntését a Műemléki Világnap alkalmából (2019. április 18) nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa.

A Citrom-díj kiírása az alábbi linken nyitható meg:
<http://www.icomos.hu/index.php/hu/elismeresek/citrom-dij/kiiras>

**AZ ICOMOS
MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG EGYESÜLET
FELHÍVÁSA
A**

**PÉLDAADÓ
MŰEMLÉKGONDOZÁSÉRT DÍJ
2019**

ADOMÁNYOZÁSÁRA

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a Műemlékvédelmi Világnap alkalmából 2019-ben is átadja a Példaadó Műemlékgondozásért Díjat.

A díj célja bemutatni azokat a legkiválóbb módszereket, amelyek a legjobban segítik a műemlékek, helyi értéket képviselő örökségi értékek fennmaradását és megőrzését, továbbá közkinccsé tenni olyan oktatási, nevelési programokat, amelyek hosszútávon is segíthetik a szakszerű műemlékvédelem iránt a társadalom fogékonyságát.

A díjra azok pályázhatnak, akik

- a tulajdonukban lévő, vagy a rájuk bízott műemlék fenntartása, gondozása során példamutató módon biztosítják az értékek fennmaradását, értékeinek hiteles megőrzését
- akik rendszeresen biztosítják a közösség, a társadalom számára a műemlék értékeinek, jelentőségének megismerését
- akik alkalmas funkció, egyedi programok, rendezvények segítségével mutatják be egy épület (és környezete) jelentőségét
- akik szakszerű, folyamatos karbantartással biztosítják az értékőrzést
- akik az oktatás, nevelés, szakképzés területén olyan programokat képviselnek, amelynek célja a műemlékek, helyi értékek karbantartás útján való fennmaradása
- akik a szakszerű műemlékvédelem iránt igényes jövő generációjának képzésében, nevelésében vállalnak jelentős szerepet
- akik a szakszerű műemlékvédelem szemléletének megőrzéséért, megismertetéséért tevékenykednek.

A díjra azok a helyszínek jelentkezhetnek, ahol a legutolsó felújítás, illetve az utolsó használatba vételi engedély kiadása legalább öt évvel ezelőtt történt, azóta folyamatosan üzemel az épület, illetve program esetén legalább öt évre visszamenőleg lehet módszertant, vagy az eredményeket értékelni.

Pályázni az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető adatlap kitöltésével:

http://www.icomos.hu/datas/peldaado-muemlek/kiiras/Peldaado_palyazati_adatlap_2019.pdf

a tevékenységet bemutató dokumentációval lehet. A dokumentáció lehet 10 percnél nem hosszabb film (DVD), vagy/és max. 6000 karakter terjedelmű programismertetés, fénykép- vagy/és tervdokumentáció.

A javaslatot e-mailen kérjük elküldeni a secretariat@icomos.hu címre - a javaslat benyújtásának határideje: 2019. január 10.

(kiegészítő anyagokat postai úton küldve is elfogadunk: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, 1113 Budapest, Daróczi út 3.)

A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

Pályázatot minden elkötelezett benyújthat, akinek olyan módszerről, helyszínről van tudomása, amelynek megismertetése a magyar műemlékvédelem eredményesebb gyakorlatát szolgálhatja.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság a MÉSZ, a MUT, a Porta Speciosa Egyesület delegáltjaival kiegészített, e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A Bíráló Bizottság, a titkosság feltételeinek teljes biztosítása mellett, a jelölt helyszíneket, helyeket lehetőség szerint megismeri, majd tárgyalás során értékeli, végül javaslatát úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Vezetőségének, hogy az döntését a Műemléki Világnap alkalmából (2019. április 18) nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa. A díjazott helyszínek nyilvánosság előtt való megjelenéséhez szükséges tulajdonosi hozzájárulás beszerzése az értékelést követően a javaslattevő kötelessége. Ennek elmaradása esetén az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság fenntartja jogát, hogy a Díjat nem adja át, vagy másnak ítéli.

A Példaadó Műemlékgondozásért-díj kiírása az alábbi linken nyitható meg:

<http://www.icomos.hu/index.php/hu/elismeresek/peldaado-muemlegkonozasert-dij/kiiras>

Egy könyv amibe érdemes betekinteni...

MŰEMLÉK MŰEMLÉKVÉDELEM ÉPÍTÉSZET címmel, ahogy a szerző Szabó László mondja: „áttekintő, vázlatos összefoglalás” jelent meg a TERC kiadó gondozásában.

A mintegy négy éves munka eredményeként megszületett - véleményem szerint egyáltalán nem vázlatos - mű lényegét Dr. Markó Balázs, a SZIE Ybl Miklós Építéstudományi Kar dékánja, az Építészmérnöki Intézet igazgatója a kötet előszavában így foglalja össze:

„Nemzeti örökségünk kiemelkedő értékű részét képezik a műemléképületeink. Megóvásuk, gondozásuk, okos hasznosításuk esztétikai és etikai kérdés. E könyv szerzője és szerkesztője Dr. Szabó László professzor emeritus több évtizedes építész tanári munkája során elsősorban a Kárpát-medence népi műemlékeinek felmérésén és megóvásán keresztül kapcsolódott a hazai műemlékvédelemhez. Építészhallgatók és a szakma szemében is legendás nyári felmérő táborai egyszerre szóltak az építészeti örökség megismeréséről és az építészetéről, a „gyökerekről és ágakról”. A könyv szemelvénygyűjteménye és óravázlata a SZIE Ybl Miklós Építéstudományi Karon oktatott műemlékvédelem című tantárgynak, de egyben kalauz mindazoknak, akik utazást szeretnének tenni a hazai és nemzetközi műemlékvédelem izgalmas világában”.

A Szabó tanár úr által elmondottakat egy-egy fejezettel egészítette ki Dr. Markó Balázs, Dr. Nagy Gergely, Sebestyén József, és hozzájárultam a munkához jómagam is. Külön említést kell tenni Ágostházi László tanár úrról, aki velünk együtt kezdte meg „A történeti szerkezetek rehabilitációja” című fejezet megírását, amit az élet sajnálatos módon megszakított.

A szakmai lektori feladatokat Dr. Fejérdy Tamás és Dr. Nagy Gergely látta el. A pedagógiai lektor Dr. Bölcskei Attila volt.

Végül köszönet kell mondanunk a könyv tervezőjének, Mucsi Zsuzsannának, aki nélkül ez a munka ilyen áttekinthető és esztétikus formában nem jelenhetett volna meg.

Szebeni Nándor

Múltunk jövője jelen időben tudósítás a 25 éves NKA műemléki konferenciájáról

25 éves a Nemzeti Kulturális Alap. A kerek évforduló alkalmából az NKA Örökségvédelem Kollégiumának tagjai, a műemléki beruházások felelős politikusai és a műemlékekkel foglalkozó építészek együtt ünnepeltek 2018. október 12-én az Aquincum Múzeumban megrendezett konferencián.

„Múltunk jövője jelen időben” – a nyelvi tréfának is beillő cím sugallja, hogy itt és most kell foglalkoznunk a ránk hagyományozódott épített örökséggel, hogy annak jövője biztosított legyen.

Az esemény megnyitásként köszöntőt mondott Deme Péter, az NKA Örökségvédelem Kollégiumának vezetője és Farbakó Péter, a Budapesti Történeti Múzeum főigazgatója. Tuzson Bence államtitkár megnyitóbeszédében hangsúlyozta, hogy igen fontos a kulturális emlékeket élővé tenni.

A délelőtti szekcióban (levezető elnök: Deme Péter) Perlik Pál, az NKA Igazgatóságának alapító igazgatója és Erő Zoltán korábbi kollégiumi elnök előadásából megismerhettük az NKA Örökségvédelem Kollégiumának történetét és működésének fontosabb állomásait, megalapítását és átszerveződését, főbb bevételi forrásait és a támogatható projektek típusait. Az önálló Örökségvédelem Kollégiumának 2004-es megalapítása előtt több kollégium is foglalkozott örökségvédelemmel, így az Építészet mellett például a Zeneművészet, a Fotóművészet, a Filmművészet Kollégiuma is. Az új kollégium létrejöttékor fontos volt definiálni működésük határait: csak országos műemlékekkel foglalkoznak, és az állami költségvetéstől elválasztva kívánnak működni, önkormányzati, egyházi és non-profit pályázókat támogatnak, továbbá gazdasági társaságokat és magánszemélyeket. A pályázók előszűrését célozva megkövetelnek bizonyos önrészt, és azt is, hogy a projekt kellően előkészített legyen, ez jóváhagyott építési engedélyezési tervet jelent.

Ezután olyan projektek bemutatói következtek, amelyek számos alkalommal részesültek NKA-támogatásban, ezek között szerepelt egyházi épület (oltár- és kegykép-restauráció Torbágyon), vár (Szádvár megmentése és az e célból alakult, tizenkét éve működő Szádvárért Baráti Kör), kastély (a Naszály melletti Balogh-Eszterházy-kastély), lakóház (Handler Nándor soproni lakóháza, korai neobarokk homlokzattal). A következő előadások a távolabbi múlt emlékeit mutatták be, az építészeti helyreállítástól mind inkább elmozdulva a régészet irányába: a Bakonyerdő Zrt. erdőterületein fekvő vár- és templomromok feltárása és helyreállítása (salföldi pálos kolostorrom, dabosi templomrom, szigligeti óvár, bakonyszentjakabi pálos kolostorrom), az Aquincumban zajló feltárások (Láng Orsolya előadásában ismertette a Festőház és a Mithraeum rekonstrukcióját is), Zalavár ásatásáról (Ritoók Ágnes-től megtudhattuk: egykor a Karoling birodalom legkeletibb grófsági székhelye lehetett Zalavár). I. Rákóczi György sárospataki ágyúöntő műhelye bár az előzőeknél jóval fiatalabb, az 1600-as évek közepéről származó emlék feltárásához is régészeti módszerekre volt szükség – mára látogatható, az ágyúöntés folyamatát bemutató kiállítóhelyé alakult át. Az első szekció utolsó előadójaként Kovács

Olivér mutatta be a muemlekm.hu portál létrejöttét és tízéves fennállásának történetét, valamint a mobil telefonokra is optimalizált új weboldalt, mindezeket keresztül pedig a nem profitorientált ismeretterjesztés rögzös útját.

A délelőtti szekció végeztével a közeli Mithrász-szentélyhez invitálták a vendégeket, ahol leleplezték az NKA 25 éves évfordulójának és a helyreállított szentélynek emléket állító táblát. Latorcai Csaba államtitkár avatóbeszédét követően a közönség bejárhatta a rekonstruált épületet, amelyben eredeti helyén állították ki a nagyméretű

Mithrász-szobrot. Az egyik hosszoldalfalon vetített bemutató érzékelteti az épület egykori megjelenését és az aquincumi épületegyüttesben elfoglalt helyét. *Nota bene*, nem szükséges mindent fizikai valójában helyreállítani, ha az épület élményszerű bemutatására törekszünk – a 3D modellezés nagy segítségünkre van ebben, a leletanyag sérülése nélkül.

A délutáni szekcióban (levezető elnök: Vukoszávlyev Zorán) a műemlékvédelem, örökségvédelem jelenével és jövőjével foglalkozó előadások következtek. Földváry Gábor István miniszteri biztos Az örökségvédelem irányai című előadásában mutatta be a műemlékvédelem jelenleg folyó programjait, ezek a Népi Építészeti Program, a Nemzeti Kastélyprogram és Nemzeti Várprogram, a budai várnegyeddel foglalkozó Nemzeti Hauszmann Terv és az országhatárokon túli magyar emlékek védelmére alakult Rómer Flóris Program. A népi műemlékekről beszélve kiemelte, hogy ezeknek az épületeknek a háromnegyede magánkézben van, ezért a számukra nyújtott támogatás kiemelten fontos, mert egyéb forrást kevéssé tudnak igénybe venni. Virág Zsolt miniszteri biztos a Nemzeti Kastélyprogramot és a Nemzeti Várprogramot ismertette részletesebben: térképen láthattuk a programban részt vevő 20 kastély és 19 vár elhelyezkedését. Hangsúlyozta, hogy az épületeket több szempontból is egységesen kezelik, a felújítások, helyreállítások befejeztével a látogatáshoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások egységesek lesznek, pl. Legendárium, Kertbirodalom, Minivilág várja majd a vendégeket, de egyes helyszíneken lesz Lovas- és Kerékpáros pont, vagy Állatbarát kert is. Hangsúlyozta a műemlékek turisztikai hasznosítását, továbbá megjegyezte, hogy a kastélyok esetében nem elhanyagolható az eredeti reprezentációs funkció, így például az esküvőkre való bérbeadás is fontos bevételi forrása lehet a programban részt vevő kastélyoknak.

Varga Mariann, a Magyar Építészeti Múzeum és Műemléki Dokumentációs Központ megbízott igazgatója a múzeum és a gyűjtemény jövőjéről beszélt. Sokakat érdekel, mikor válik kutathatóvá, hozzáférhetővé a gyűjtemény. Hangsúlyozta: a múzeum állandó kiállítóhely nélkül is működik, húszfős kutatói bázissal rendelkeznek, illetve a Kozma-emlékév keretében kétnapos emlékkonferenciát rendeztek a Múcsarnokban október 8-9-én. Fejérdy Tamás, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának tiszteletbeli elnöke Kulturális örökségvédelmi szakmai fejlesztési program című előadásában a műemlékvédelem öt évvel ezelőtti helyzetét vetette össze a maival. Szomorúan jegyezte meg, hogy míg a komplexitásra törekvő magyar módszer egyre több helyen (pl. Szlovákiában is) népszerűvé válik, mintha a magyarok lemondtak volna erről. Rámutatott: a hatósági munka nem azonos a felügyelői munkával, bár a gyakorlatban kevéssé látszanak a határok. A kulturális örökségvédelem közügy, és stabil társadalmi bázist igényel, ezért kiemelten fontos az oktatás, nevelés, illetve az ösztönző támogatási rendszer.

Deme Péter, az NKA Örökségvédelem Kollégiumának vezetője az esemény záróelőadásában a jövőbeni kilátásokat vázolta fel, a 2004-es, alapításkori támogatási rendszert ütköztette a jelenlegivel. Rámutatott, hogy a műemlékekkel foglalkozó magánszemélyek, illetve kisebb önkormányzatok szinte kizárólag az NKA forrásaira támaszkodhatnak. A kisebb összegű, de évente újra megpályázható támogatások egyrészt segítik az építési munkák szakaszolását, másrészt újabb források felkutatására is ösztönzik a támogatottakat. Azt is elmondta, hogy ha jelentősen megnövekednének az NKA forrásai, akkor hasznos lenne az előkészítésre, kutatásra és szakszerű tervezésre is fordítani – nem beszélve a rendszeres fenntartási munkákról, amelyek támogatása sajnos egyelőre nem megoldott. Végül kiemelte a médiamegjelenés, népszerűsítés fontosságát, és reményét fejezte ki a szorosabb együttműködésre a hasonló témákkal foglalkozó NKA-kollégiumokkal.

Az előadások után kerekasztal-beszélgetés keretében válaszoltak a közönség kérdéseire a délutáni szekció előadói. Varga Mariann elmondta, hogy reményeik szerint a Magyar Építészeti Múzeum és Műemléki Dokumentációs Központ anyagait a következő év folyamán újra hozzáférhetővé teszik az érdeklődők számára. Hangsúlyozta, hogy egy ilyen nagy anyag átköltöztetése és rendszerezése igen hosszú időt vesz igénybe. Feld István a várak realizisztikus, de tudományosan megalapozatlan rekonstrukciójára hívta fel a figyelmet: beszédes, hogy az egyik nemrégiben felújított épületet "vár és panoptikumként" hirdetik – de vajon műemlék-e még? Ráday Mihály a Nemzeti Hauszmann Terv egyes elemeit kifogásolta – Földváry Gábor felhívta a figyelmet, hogy a várnegyed rekonstrukcióját célzó terv Fodor Gergely miniszteri biztoshoz tartozik. Bugár-Mészáros Károly, a Magyar Építészeti Múzeum korábbi igazgatója a Nemzeti Kastély- és Várprogram kapcsán kifogásolta, hogy a programban szereplő épületeket összesítő térképen a Balaton vonalától délre eső terület jóformán üres, holott ott is vannak megőrizendő értékek. Azt is megjegyezte, hogy bár a magyar építészet kiemelkedően értékes alkotásokkal rendelkezik a historizmus, a szecesszió és a kora modern időszakából, egyetlen korabeli módon berendezett, látogatható enteriőrt sem találunk az országban, ahogy az ipari és mezőgazdasági építészet emlékei is méltatlanul mellőzöttek – igaz ez sajnos a későbbi modern építészetre is (amelynek műemléki szempontú értékelése egyelőre nem történt meg),

fűzte hozzá Vukoszávlyev Zorán. Németh Györgyi történész rámutatott: ugyanolyan érveléssel lehetne védeni az ipari épületeket, mint ahogy a népi építészetet is védjük – hiszen korábban az utóbbi csoportba tartozó emlékek védelmének szükségessége sem volt mindenki számára egyértelmű. Fejérdy Tamás sajnálkozva jegyezte meg, hogy hiány van szép, műemlékekkel kapcsolatos kiadványokból. Csodálatos lenne, ha a műemlékek számba vételét, kutatását, helyreállításuknak tervezését és kivitelezését, majd hosszú távú fenntartásának biztosítását követően még a folyamat és a kész mű bemutatásáról szóló kiadványra (könyvre, előadásra...) is maradna kedv, energia – és anyagi forrás. Szerencsére az NKA támogatja kiadványok, ismeretterjesztő anyagok készítését is, így remélhető, hogy a jövőben mind több műemlék-helyreállításról és műemlékvédelmi konferenciáról jelenik meg olyan anyag, amely a szakma és a szélesebb közönség számára is elérhető lesz.

Ware-Nagy Orsolya

Köszönet az 1%-ért!

Ezúton is szeretnénk megköszönni mindenkinek, aki 2016-os személyi jövedelemadójának 1%-át az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület részére ajánlotta fel.

A 2018. rendelkező évben felajánlott támogatás révén beérkezett 314.155,- Forintot (2017. adóévi szja 1%-os összeget) az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság nemzetközi jelenlétének erősítésére, Magyarország szakmai képviseletére, haza rendezvények szervezésére és szakmai továbbképzésekre fordítottuk.

ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei
Szerkesztőség: H-1113 Budapest, Daróczi út 1-3
Telefon: +36/1/2254966
E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu
Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága
Felelős kiadó: Dr. Nagy Gergely
Szerkesztő: Keller Annamária
HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)
HU ISSN 2062-4972 (Online)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság egyéni és jogi tagságával járó előnyök:
- informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb. az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ számos múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata